

บทบาทของสื่อมวลชนในการสร้างภาพนางสาวไทย พ.ศ. 2507-2531

นางสาวทวีนันท์ คงคราญ

ศูนย์วิทยพัชรากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคำหลักสูตรปริญญาโท สาขาการสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยมหาบัณฑิต

ภาควิชาการสื่อสารมวลชน

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2534

ISBN 974-578-459-1

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

017648

117811313

THE MASS MEDIA PROTRAYALS OF MISS THAILAND (1964-1988)

Miss Thawinan Kongkran

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Mass Communication

Graduate School

Chulalongkorn University

1991

ISBN 974-578-459-1

หัวข้อวิทยานิพนธ์

บทบาทของสื่อมวลชนในการสร้างภาพนางสาวไทย พ.ศ. 2507-2531

โดย

นางสาวทวิเนตต์ คงคราญ

ภาควิชา

การสื่อสารมวลชน

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ศิริกายะ

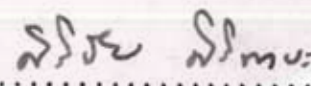

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยานิพนธ์นี้ เป็นส่วนหนึ่งของการ
ศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตศึกษา
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรวิชัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชัยภูเรื่อน กิตติวัฒน์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ศิริกายะ)

..... กรรมการ
(ศาสตราจารย์ คุณหญิงจันทนา ยศสุนทร)

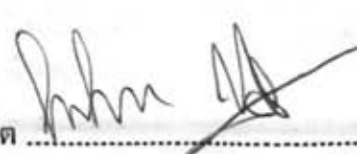
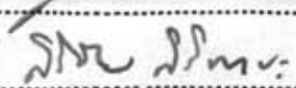
ทวิบัณฑิต คงคราญ : บทบาทของสื่อมวลชนในการสร้างภาพนางสาวไทย พ.ศ.2507-2531
(THE MASS MEDIA PORTRAYALS OF MISS THAILAND 1964-1988) อาจารย์ที่ปรึกษา:
รศ.ดร.ศิริชัย ศิริกายะ, 173 หน้า, ISBN 974-578-459-1

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีบทบาทในการสร้างภาพนางสาวไทย ภาพลักษณ์
นางสาวไทย และวิธีการของสื่อมวลชนในการสร้างภาพนางสาวไทย ตั้งแต่ช่วงเวลาปี พ.ศ. 2507-2531
โดยการสัมภาษณ์กลุ่มนางสาวไทย, ผู้เกี่ยวข้องในวงการประกวดนางสาวไทยและสื่อมวลชน นอกจากนี้ยัง
ได้เก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลจากสื่อสิ่งพิมพ์คือ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ จำนวน 794 ฉบับ รวมทั้งสื่อ
สิ่งพิมพ์ชนิดอื่น ๆ ที่ค้นคว้ามาประกอบเพื่อข้อมูลที่สมบูรณ์ที่สุด

เมื่อได้นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์และวิเคราะห์เอกสารดังกล่าวแล้วพบว่า ปัจจัยที่มีบทบาทในการ
ภาพนางสาวไทยมีด้วยกัน 5 ประการคือ ผู้ประกวด ผู้จัดส่ง นางสาวไทย ปรีบทสังคม และสื่อมวลชน
ภาพลักษณ์ของนางสาวไทยในยุคสู่จักรวาล (พ.ศ.2507-2515) คือภาพของสัตรีโลกสาวแสนสวย และ
ผู้หญิงยุคใหม่โดยภาพหลังยังไม่ชัด เจนนัก ส่วนภาพลักษณ์นางสาวไทยยุคงานธุรกิจ (พ.ศ.2527-2531)
ยังคงภาพสัตรีโลกสาวแสนสวยและมีภาพผู้หญิงยุคใหม่ที่ชัด เจนยิ่งขึ้น โดยมีแนวโน้มในเชิงธุรกิจด้วย
สื่อมวลชนได้สร้างภาพลักษณ์ของนางสาวไทยด้วยการ เก็บข้อมูลในวิธีการต่างๆ และนำเสนอข้อมูล 6
รูปแบบ ในเนื้อหา 3 ลักษณะคือ 1. การรายงานข่าว 2. การให้ความบันเทิง 3. การเสนอทัศนคติ
ซึ่งในการเสนอทัศนคติจะเป็นบทบาทเด่นชัดของสื่อมวลชนโดยตรง ส่วนการรายงานข่าวและการให้ความ
บันเทิงสื่อมวลชนจะมีบทบาทสร้างภาพนางสาวไทยอย่างแอบแฝง

ภาควิชา การสื่อสารมวลชน.....
สาขาวิชา การสื่อสารมวลชน.....
ปีการศึกษา ๕๓๓.....

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

THAWINAN KONGKRAN : THE MASS MEDIA PROTRAYALS OF MISS THAILAND
1964-1988. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. SIRICHAIR SIRIKAYA, Ph.D.
173 PP. ISBN 974-578-459-1.

This research is aiming first at finding the factors playing significant roles in forming the images of Miss Thailand, second presenting the conceived images and last studying the methods used by Mass Media to create the said image, during the period of 1964-1988.

Methods used in this research is by interviewing members of the 3 following groups: winners of the Title Miss Thailand, participants in the contests and journalists, and analyzing data collected from printed media, namely 794 articles from Thai Rat and others.

From the research, 5 important factors can be said mainly as contributors to the forming of Miss Thailand's images: they are the organizers of the contests, the sponsors, the contestants themselves, the social context and the mass media.

The image of Miss Thailand during the period said Towards Miss Universe title (1964-1972), was a light mixture between beauty and stage talent, but in the lates period of "Business Task " (1984-1988) she is a beautiful girl with personality, human relations plus talent and business, the new woman.

This image owes more or less its creation to the mass media, who supply us with informations of 3 different characters news reporting, entertainment reporting and articles and editorial aiming at influencing directly public choices.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา การสื่อสารมวลชน
สาขาวิชา การสื่อสารมวลชน
ปีการศึกษา 2533

ลายมือชื่อผู้พิมพ์
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ธีระชัย สิริคยา

กิตติกรรมประกาศ

ในการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่งจากบุคคลหลายฝ่าย ผู้ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำมาด้วยดีตลอด ได้แก่ รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ศิริกาเย อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ศาสตราจารย์ คุณหญิงจินตนา ยศสุนทร กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ขวัญเรือน กิติวัฒน์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ โดยแต่ละท่าน ได้เสียสละเวลาให้ความช่วยเหลือ เสนอแนะให้ความคิดเห็นต่อผู้เขียนอย่างเต็มที่ จึงขอกราบ ขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ ที่นี้

สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลเอกสารงานวิจัยครั้งนี้ ผู้เขียนได้รับความร่วมมือ อย่างดีจากกลุ่มบรรณารักษ์ หอสมุดแห่งชาติท่าสากร และหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ส่วนการสัมภาษณ์ บุคคลผู้เกี่ยวข้องกับภาวะนางสาวไทยและสื่อมวลชนนั้นผู้เขียนได้รับความกรุณาจากบุคคล เหล่านั้นเป็นอย่างดี แต่เนื่องจากผู้ให้การสัมภาษณ์เป็นจำนวนมากจึงไม่สามารถระบุนามได้ครบ กว้น โดยมีรายนามในส่วนระเบียบวิธีวิจัย ทุกท่าน

คอนท้ายนี้ผู้เขียนใคร่ขอกราบขอบพระคุณบิดามารดา และญาติพี่น้อง มิตรสหายที่เป็น กัลลังใจและให้ความช่วยเหลืออย่างเต็มที่ตลอดมา รวมทั้งบุคคลทุกท่านที่มีส่วนร่วม สนับสนุน การวิจัยครั้งนี้ด้วยดี จนสำเร็จการศึกษา ความดีงามความกรุณาของทุกท่าน จะอยู่แน่นอนจนจ าค ลอดกาล และจะเป็นแรงผลักดันให้ผู้เขียนสร้างสรรค์สิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมสืบไป

ทวีวัฒน์ คงคราญ

เมษายน 2534

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....
กิตติกรรมประกาศ.....

บทที่

1 บทนำ..... 1
 ความสำคัญและ เหตุผลในการศึกษา..... 1
 การประกวดนางสาวไทย พ.ศ. 2477-2531..... 4
 วัตถุประสงค์ของการวิจัย..... 6
 ขอบเขตของการวิจัย..... 7
 ข้อสันนิษฐานเบื้องต้น..... 7
 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ..... 8

2 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง..... 9
 การสร้างภาพลักษณ์ และการสร้างเหตุการณ์เทียม..... 9
 การให้สถานภาพ..... 13
 การสร้างความเป็นจริงในสังคม..... 15
 ข่าวในฐานะความเป็นจริงที่ถูกสร้าง..... 19
 สถานภาพและบทบาทของผู้หญิงในสังคมไทย..... 21
 ภาพผู้หญิงไทยผ่านสื่อมวลชน..... 24
 พัฒนาการของสตรีไทยกับการประกวดความงาม..... 26

บทที่ 3	ระเบียบวิธีวิจัย และการวิเคราะห์ข้อมูล.....	29
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	29
	การเก็บรวบรวมข้อมูลและ เครื่องมือที่ใช้.....	32
	วิธีวิเคราะห์ข้อมูล.....	33
4	บทบาทของสื่อมวลชนในการสร้างภาพลักษณ์นางสาวไทย พ.ศ. 2507-2531..	35
	4.1 ปัจจัยที่มีบทบาทในการสร้างภาพนางสาวไทย.....	34
	4.2 บทบาทของสื่อมวลชนในการสร้างภาพนางสาวไทย.....	44
	4.3 สื่อมวลชนสร้างภาพลักษณ์นางสาวไทยอย่างไร.....	56
5	กรณีศึกษา "ภาพลักษณ์อำภัสรา หงสกุล".....	96
	ปัจจัยที่มีบทบาทต่อการสร้างภาพอำภัสรา หงสกุล.....	96
	ภาพลักษณ์อำภัสรา.....	100
	สื่อมวลชนสร้างภาพอำภัสราอย่างไร.....	100
6	กรณีศึกษา "ภาพลักษณ์ ภรณ์ทิพย์ นาคหิรัญกนก".....	109
	ปัจจัยที่มีบทบาทต่อการสร้างภาพภรณ์ทิพย์ นาคหิรัญกนก.....	109
	ภาพลักษณ์ ภรณ์ทิพย์.....	114
	สื่อมวลชนสร้างภาพภรณ์ทิพย์อย่างไร.....	115
7	สรุปผลการวิจัย.....	124
	ผลการศึกษาวิจัย.....	124
	ข้อจำกัดของการศึกษาวิจัย.....	130
	ข้อเสนอแนะ.....	131

บรรณานุกรม.....	134
ภาคผนวก.....	144
ประวัติผู้เขียน.....	173

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย